

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІОЛОГІЯ»**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень другий (магістерський) рівень спеціальність 211 Ветеринарна медицина
Код і найменування спеціальності	Для всіх здобувачів вищої освіти
Тип і назва освітньої програми	Для всіх здобувачів вищої освіти
Курс, семестр	3 курс, 5 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3. Загальна кількість годин – 90, із яких Денна форма здобуття освіти: лекцій – 16 год., практичних занять – 14 год. заочна форма здобуття освіти: лекцій – 2 год., практичних занять – 2 год. Форма підсумкового контролю – залік.
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, Кафедра політології, історії і філософії.
Контактні дані розробника(ів)	<i>Викладач:</i> Сенько Інна, старший викладач <i>Контакти:</i> каб. 409 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> senko.inna@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/senko-inna-myhaylivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Міжфакультетська вибіркова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)	Передумови відсутні
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК 1. Вміння використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології. ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми. ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.
Результати навчання	РН 3. Виявляти навички самостійної і командної роботи, гнучкого, креативного та критичного мислення, відкритості до нових знань у дослідницькій діяльності та професійному спілкуванні. РН 6. Демонструвати здатність до аналізу, адаптації та діяльності в нових ситуаціях.

PH 13. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Навички комунікації, уміння працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості кінцевих термінів, здатність логічно і системно мислити, креативність

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ознайомити здобувачів вищої освіти з основами соціології як науки, сформувати у майбутніх фахівців (бакалаврів) системи знань з питань сучасної соціальної системи суспільства; виховати грамотну особистість, здатну орієнтуватися в сучасних соціальних явищах і подіях.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціологія як наука про суспільство.

Тема 2. Протосоціологія (розвиток соціального знання від античності до О. Конта). Історичний розвиток соціологічної думки у країнах західної Європи та України.

Тема 3. Суспільство як система.

Тема 4. Соціальна структура суспільства.

Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків.

Тема 6. Методика та техніка соціологічних досліджень.

Тема 7. Соціологія сім'ї та шлюбу, молоді, культури та релігії.

Тема 8. Соціологія політики.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда);

наочні (ілюстрування);

практичні (робота з навчально-методичною літературою, виконання практичних завдань);

методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії, метод використання життєвого досвіду);

методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності до навчання (роз'яснення мети вивчення предмета, висування вимог, заохочення, вказування на недоліки, зауваження);

комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перекладання

Виконання вправ на практичних заняттях виконуються 3 та перекладання під час проведення практичних занять, завдання самостійної роботи виконуються відповідно до переліку завдань протягом вивчення відповідної теми. Перекладання видів робіт відбувається відповідно до діючих нормативних документів.

- щодо академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Здобувачі вищої освіти мають з'являтися на заняття вчасно, при проходженні заняття онлайн обов'язково вмикати камеру та мікрофон. Списування під час контрольних заходів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм

	законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichnadobrochesnist
- ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ	Здобувачі вищої освіти, що навчаються в Полтавському державному аграрному університеті дотримуючись положень Статуту ПДАУ та норм Положення про організацію освітнього процесу в ПДАУ зобов'язані бути присутніми на заняттях і не пропускати їх без поважної причини (лікарняний, вагітність і пологи, тощо). Наприкінці семестру здобувач вищої освіти має можливість в АСУ пройти опитування і висловити свою думку щодо вражень від вивчення дисципліни «Соціологія».
- ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ / ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів 4 (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra, Українська академія лідерства, Інша Освіта тощо. Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компоненту або частини освітнього компоненту регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Документи стосовно неформальної / інформальної освіти наведені на сторінці НЕФОРМАЛЬНА / ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/content/neformalna-informalna-osvita .
- ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ	Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження отриманих результатів оцінювання, процедура якого регулюється Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyapro_oscinyuvannya2023.pdf

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Горлач М., Кремень В., Волович В. *Соціологія: Підручник*. — К.: Центр навчальної літератури, 2019. — 808 с.
2. Кузьменко Т. *Соціологія: Підручник*. — К.: Центр навчальної літератури, 2019. — 320 с.
3. Нестуля О., Нестуля С. *Соціологія: Практикум (модульний варіант)*. — К.: Центр навчальної літератури, 2020. — 272 с.
4. Нечитайло І. *Сучасна соціологія освіти: Від соціологічної теорії до освітньої практики*. — К.: Кондор, 2019. — 296 с.
5. Титаренко О. *Соціологія: Навчальний посібник*. — К.: Дакор, 2020. — 210 с.
6. Требін М. П. *Соціально-політичні студії: Навч. посібник*. — Харків: Право, 2017. — 696 с.
7. Ткаля І. А., Гусєва А. Г., Сергеєва О. А. *Culture and Communication / Соціологія англійською мовою: Культура та комунікація (2-ге вид., випр. та доп.)*. — Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. — 168 с.
8. Becker H. S. *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*. — London: Free Press, 2022 (оновлене вид., переклад/адаптації актуальних досліджень). — 224 р.
9. Webb R., Westergaard H., Trobe K., Townend A. *AQA A Level Sociology Book One Including AS Level*. — London: Napier Press, 2021. — 286 р.
10. *The Sociology Book: Big Ideas Simply Explained*. — London: DK, 2020 (оновлене вид.). — 638 р.
11. Giddens A., Duneier M., Appelbaum R., Carr R. *Introduction to Sociology (11th ed.)*. — W. W. Norton & Company, 2023. — 912 р. (сучасний англомовний підручник, широко використовується в академічних програмах)
12. Macionis J. J. *Sociology (17th ed.)*. — Pearson, 2022. — 832 р. (класичний підручник із оновленими сучасними прикладами)

13. Cruz R. A. *Digital Sociology: Social Media, Power, and Inequality*. — Routledge, 2021. — 240 p. (сучасний погляд на цифрову соціологію, важливо для курсів із медіа та соціальних мереж)

Допоміжні

1. Болотіна Є. В., Мішура В. Б. *Соціологія*. — К.: Центр навчальної літератури, 2007. — 128 с.
2. Волович В. І. *Соціологія*. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 808 с.
3. Городяненко В. Г. *Соціологія: Підручник*. — К.: Видавничий центр «Академія», 2002. — 560 с.
4. Нестуля О. О. *Соціологія*. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 272 с.
5. Піча В. М. *Соціологія: Загальний курс*. — К.: Каравела, 2000. — 248 с.
6. *Практикум із соціології* / ред. В. М. Піча. — Львів: Новий Світ-2000, 2007. — 368 с.
7. Сірий Є. В. *Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії*. — К.: Атіло, 2004. — 480 с.
8. *Соціологія: Курс лекцій*. — Львів: Новий Світ-2000, 2002. — 312 с.
9. *Соціологія: Підручник для студентів вузів* / за ред. В. Г. Городяненка. — 3-е вид., перероб. і доп. — К.: Академія, 2008. — 544 с.
10. *Соціологія: Терміни, поняття, персоналії, схеми, таблиці* / ред. В. М. Піча. — К.: Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2002. — 480 с.
11. Calhoun C., Rojek C., Turner B. S. *The SAGE Handbook of Sociology*. — SAGE Publications, 2020. — 1040 p. (нове видання класичного збірника теорій і методів)
12. Albrow M., King E. (eds.) *Globalization, Knowledge and Society*. — SAGE, 2023. (актуальні підходи до глобальної соціології)
13. Hacking I. *Historical Ontology*. — Harvard University Press, 2021. (фундаментальний підхід до соціальних категорій і конструкцій)

Інформаційні ресурси

1. Центр соціологічних досліджень «Пульс». URL: <https://puls.com.ua/>
2. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова — соціологічні напрямки. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia>
3. Центр прикладних досліджень. URL: <https://cpd.com.ua/uk/>
4. Соціологічний центр «Соціоінформ». URL: <https://socioinform.com/>
5. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>
6. Український незалежний центр політичних досліджень. URL: <http://www.ucipr.kiev.ua/>
7. Український центр політичного менеджменту. URL: <http://www.politik.org.ua/>
8. Міжнародний центр перспективних досліджень: бібліотека. URL: <http://www.icps.kiev.ua/library>
9. Центр політичного консалтингу. URL: <https://cpc.com.ua/>
10. Інститут соціології НАН України — ресурс і публікації. URL: <https://ukrsociology.org/>
11. World Values Survey — міжнародний соціологічний проєкт. URL: <https://www.worldvaluessurvey.org/>
12. European Social Survey — міждисциплінарні дані. URL: <https://www.europeansocialsurvey.org/>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії і філософії

Протокол №7 від 19.01.2026

Додаток до силабусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство.	5	3	12	3	11
Тема 2. Протосоціологія (розвиток соціального знання від античності до О. Конта). Історичний розвиток соціологічної думки у країнах Західної Європи та України	5	3		3	11
Тема 3. Суспільство як система.	5	3		3	11
Тема 4. Соціальна структура суспільства.	5	3		3	11
Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків.	5	3		3	11
Тема 6. Методика та техніка соціологічних досліджень.	5	3		3	11
Тема 7. Соціологія сім'ї та шлюбу, молоді, культури та релігії.	5	3		3	11
Тема 8. Соціологія політики.	5	3		3	23
Разом	40	24	12	24	100

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни (заочна форма здобуття освіти)

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство.				4	4
Тема 2. Протосоціологія (розвиток соціального знання від античності до О. Конта). Історичний розвиток соціологічної думки у країнах Західної Європи та України				4	4

Тема 3. Суспільство як система.				4	4
Тема 4. Соціальна структура суспільства.				4	4
Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків.				4	4
Тема 6. Методика та техніка соціологічних досліджень.	10	8		4	22
Тема 7. Соціологія сім'ї та шлюбу, молоді, культури та релігії.				4	4
Тема 8. Соціологія політики.				4	50
	Виконання тестів			50	
Разом	10	8		50	32
					100

ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ (денна форма здобуття освіти)

Шкала та критерії опитування (* – заочна форма здобуття освіти)

Кількість балів	Критерії оцінювання
5 9-10*	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні знання програмного матеріалу, відповідь чітка і завершена, без помилок. Демонструє здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері соціології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів; надавати експертні й аналітичні консультації організаціям.
4 7-8*	Здобувач вищої освіти має добрі знання програмного матеріалу, відповідь чітка і практично завершена, проте допускає у відповіді поодинокі неточності. Ознайомлений з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної соціології, науковими концепціями, вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, вміє ставити під сумнів сталі принципи та ідеї. Знає соціологічну термінологію, достатньо добре володіє понятійним апаратом; вміє систематизувати, співставляти, доводити, порівнювати матеріал, критично осмислювати результати досліджень.
3 5-6*	Здобувач вищої освіти має достатній рівень знання програмного матеріалу, допускає у відповіді деякі неточності; відповідь дещо спрощена. Спостерігаються певні труднощі з використанням найновіших досягнень вітчизняної і зарубіжної соціології, у процесі систематизації, співставлення дослідницького матеріалу, критичного осмислення результатів дослідження.
2 3-4*	Здобувач вищої освіти під час відповіді допускає помилки в знанні фактичного матеріалу, відповідь не чітка і спрощена. Ознайомлений з досягненнями вітчизняної та зарубіжної соціологічної науки, науковими концепціями на рівні їх перерахунку. Посередньо знає соціологічну термінологію і володіє понятійним апаратом.
1 1-2*	Здобувач вищої освіти під час відповіді демонструє елементарний рівень засвоєння навчального матеріалу, викладає його непослідовно і невпевнено, допускає суттєві помилки у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст; не виявляє здібностей до будь-якої систематизації предмету, методів, понятійно- категоріального апарату соціологічної науки. Не може застосовувати набуті теоретичні для вирішення практичних соціологічних завдань
0	Відповідь відсутня

Шкала та критерії виконання завдань на практичних заняттях
(* – заочна форма здобуття освіти)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3 6-8*	Виконані навчальні завдання демонструють розуміння здобувачем вищої освіти предметної області; досконале уміння використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної соціологічної науки; уміння застосовувати мислення для розв'язання поставлених завдань; здатність самостійно конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати соціологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію аналізу і на високому рівні презентувати результати своєї роботи.
2 3-5*	Виконані навчальні завдання демонструють розуміння здобувачем вищої освіти предметної області; належне уміння використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної соціологічної науки; уміння застосовувати соціологічне мислення для розв'язання поставлених завдань; виникають певні труднощі в процесі конструювання дизайну, розробки програми та виконання соціологічних досліджень і в процесі презентації результатів своєї роботи.
1 1-2*	Виконані навчальні завдання мають неточності та помилки; демонструють низький рівень використовувати базового категорійно-понятійного апарату сучасної соціологічної науки; виникають значні труднощі в процесі конструювання дизайну, розробки програми та виконання соціологічних досліджень і в процесі презентації результатів своєї роботи.
0	Навчальні завдання не виконані або виконані повністю неправильно.

Шкала та критерії розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
0–12	За кожен правильну відповідь – 0,5 балів (1*)
0-50*	Кількість питань – 24 (50*)

Шкала та критерії виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
3 3-4*	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти якісно засвоїв матеріал, досконало використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної соціологічної науки; уміло застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі, без помилок.
2 2*	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти добре засвоїв матеріал, належним чином використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної соціологічної науки; застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі, але наявні незначні помилки.
1 1*	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти засвоїв необхідний матеріал фрагментарно, хоча при цьому належним чином використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної соціологічної науки; виникають труднощі при застосуванні набутих теоретичних знань при розв'язанні практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані не всі або мають суттєві помилки.
0	Завдання самостійної роботи не виконані або виконані повністю неправильно.